

SYMFONIKONSERT

Malmö Konserthus, torsdag 7 februari kl 19.30
2007/2008

MALMÖ SYMFONIORKESTER
JOHANNES GUSTAVSSON dirigent
ELINA VÄHÄLÄ violin (ersätter Cecilia Ziliacus, violin)
Marika Fältskog, konsertmästare

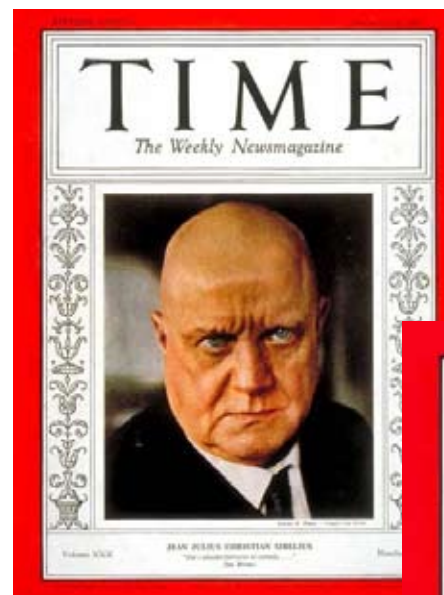
REINE JÖNSSON (1960)
Kattens ögon (uruppförande) 21 min

JEAN SIBELIUS (1865-1957)
Sex humoresker för violin och orkester 22 min
Humoresk nr 1 d-moll, op 87 nr 1 (rev version 1940)
Humoresk nr 2 D-dur, op 87 nr 2
Humoresk nr 3 g-moll, op 89 nr 1
Humoresk nr 4 g-moll, op 89 nr 2
Humoresk nr 6 g-moll, op 89 nr 4
Humoresk nr 5 Ess-dur, op 89 nr 3

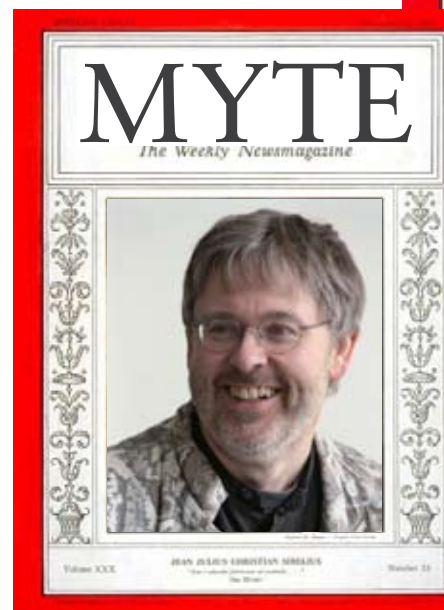
PAUS

IGOR STRAVINSKIJ (1882-1971)
Petrusjka i fyra bilder (version 1947) 35 min
Bild 1 Marknad under fastlagskarnevalen
Bild 2 Hos Petrusjka
Bild 3 Hos moren
Bild 4 Marknaden & Petrusjkas död

Konserten spelas in av Sveriges Radio



Sibelius 6 dec 1937
Stravinsky 26 juli 1948
Jönsson 31 jan 2008



JOHANNES GUSTAVSSON dirigent

Johannes Gustavsson från Värmland är utbildad vid Norges Musikhögskola. Till en början studerade han viola, men övergick så småningom till dirigering för Lars-Anders Tomter, Olav-Anton Thomassen och Ole-Kristian Ruud. Johannes har även tagit dirigentkurser för Simon Streatfeild och Jorma Panula. I maj 2003 vann han Svenska dirigentpriset med motiveringen: "Tydlig vilja och musikalisk energi med god förmåga att förmedla sina intentioner till musikerna". För några år sedan tilldelades Johannes Gustavsson andra pris i International Conductors' Competition Sir Georg Solti vid Alte Oper i Frankfurt.



Johannes Gustavsson arbetar bl a med orkestrarna i Malmö, Norrköping, Helsingborg, Göteborg, Trondheim, Oslo, Stavanger och Åbo. Han har också gästat NorrlandsOperan, Värmlandsoperan och GöteborgsOperan. Under spelåret 2007/2008 dirigerar han tre uruppföranden i Musik i Syds satsning TonSatt, däribland kvällens nyskrivna verk "Kattens ögon" av Reine Jönsson. Projektet drivs med målet att förstärka intresset för vår tids musik.

TonSatt

I samarbetet Tonsatt vill vi väcka uppmärksamhet och förstärka intresset för vår tids musik, genom att skapa, lansera och uppföra nya verk. Bakom projektet står Musik i Syd, Malmö SymfoniOrkester, Helsingborgs Symfoniorkester och Musica Vitae tillsammans med kammarmusikensembler och körer i regionen.

Projektet fokuseras kring tre tonsättare, Sven-David Sandström, Reine Jönsson och Catharina Palmér, som under tre år engageras för att komponera nya verk. De tre tonsättarna, med olika bakgrund och med ett individuellt och varierat förhållningssätt till musiken, skapar förutsättningar för ett intressant och spännande projekt med inspirerande möten mellan upphovsman, musiker och publik!

ELINA VÄHÄLÄ violin

Enligt recenserter från Svenska Dagbladet till The New York Times har violinisten Elina Vähälä förmåga att trollbinda publiken med sin tekniska briljans, poetiska känsla och särskilda lyskraft. Alltsedan hon segrade i Young Concert Artists International Auditions 1999 i New York är intresset för henne stort. Hon tillhör idag de internationellt mest efterfrågade finska instrumentalisterna. Säsongen 2007/2008 framträder Elina i USA med Minnesota Orchestra och Osmo Vänskä, Oregon Symphony och Carlos Kalmar, hon gästar Naantali-festivalen i Finland, Cartagena internationella musikfestival i Colombia, MIAGI-festivalen i Sydafrika, turnerar med English Chamber Orchestra samt ger recitaler i Washington DC och i San Antonio.

Elina Vähälä debuterade vid 12 års ålder med Sinfonia Lahti och valdes senare till samma orkesters "unga mästarsolist" av dirigenten Osmo Vänskä. Sedan dess samarbetar hon regelbundet med denna Gramophone-prisade orkester. Hon har också ett samarbete med legendariska English Chamber Orchestra, de har turnerat i Spanien, Storbritannien, Finland, Polen och Sydafrika.

Vähäläs repertoar spänner från barock till nutida musik. Hon har uruppfört Aulis Saliniens Kammarkonsert och Curtis Curtiss Smiths Dubbelkonsert som båda tillägnats henne och pianisten/dirigenten Ralf Gothóni. Elina har givit kammarkonserter med Peter Csaba, Ralf Gothóni, Bruno Giuranna, Steven Isserlis, Frans Helmerson, Cho-Liang Lin m fl.



Elina Vähälä spelar på en Stradivarius från 1678 som ställs till hennes förfogande av Finska Kulturfonden.



REINE JÖNSSON

Kattens ögon

*När alla ber
är vi inte troende
När ingen tror,
får vi tron tillbaka.*

Såsom kattens ögon växlar vi.

ur De osynliga av René Char

Det är tid för ännu ett verk att se dagens ljus inom projektet TonSatt. I säsongsprogrammet kan man läsa att Reine Jönssons nya verk (skrivet 2007) heter Näktergalen, men under resans gång har det bytt namn till Kattens ögon. När jag frågar honom om det säger han: "Det låter mer som Kattens ögon

än som Näktergalen. Varför? Det har mer med växlingar att göra, men växlingar i det lilla." Jag tänker på alla de musikaliska fragment av verket som Reine lagt ut på internet. Jag ser framför mig hur de olika långa fragmenten steglöst går över i varandra, växlar mellan olika färger och uttryck. Är



det så han menar? Sen tänker jag att Reine har nog en katt hemma också, men jag frågar inte om det. Drar mig istället till minnes hans hänvisning till poeten René Chars ord, citerade härintill. Besökare på TonSatts hemsida (www.tonsatt.se/nightingale) har möjlighet att själva komponera sin version av verket genom att använda Reines musikaliska fragment utifrån vissa förutsättningar. Uppmaningen lyder: "Komponera din version av Näktergalen! Reine Jönsson har komponerat 150 olika delar som du använder dig av när du skapar din individuella version av Näktergalen." Besökaren kan använda sig av ledord och symboler som ljus/mörker, fler/färre händelser och större/mindre täthet för att påverka och förändra de klingande utgångspunkterna till ett eget personligt klingande slutresultat. När mu-

sikexemplet är klart kan man lyssna till resultatet i MSOs tolkning innan man sparar det. Jag testade själv nyfiket uppspelningsfunktionen utan att komponera med symbolerna för att få höra Reines egna omanipulerade ljudfragment. En fascinerande kaleidoskopisk ljudbild spelades upp, full av färg och ljus. Jag upplevde det ungefär som att långsamt leta med handen i en påse full med spännande musikexempel som ljud när handen vidrörde dem. Jag ville veta mer om kompositionsprocessen och frågade Reine hur han gått tillväga. På frågan om han utgått från sina egna fragment eller tagit intryck av det som andra gjort av fragmenten svarade han: "Jag har gjort en låt själv. Eller linjer. Men allt kommer från de fragment som finns på nätet. Jag ritade tre linjer och lyssnade och ritade. Samma linjer gjorde jag 1 minut, 2 minuter, 3 minuter, 5 minuter och 8 minuter. Dom satte jag ihop som 1+1+2+3+5+8 till en lång helhet. Sen började jag att leka. Ett tag funkade inte stycket. Jag var för snäll mot materialet. Ett tag var det två satser. Men till slut blev det ett stycke som jag tycker om, på riktigt, och det är en bra början".

Besök Reine Jönssons hemsida på www.musiccorner.org

© Rolf Martinsson



JEAN SIBELIUS

Sex humoresker

De sex humoreskerna för violin och orkester tillkom åren 1916-1917, under första världskriget, men blev inte uruppförda förrän efter krigets slut, 1919, i Helsingfors. Det var Paul Cherkassy och Helsingfors Stadsorkester som spelade under tonsättarens ledning. När man går igenom Sibelius verkförteckning ser man vilken central plats stråkinstrumenten och allrahelst då violinen har i hans produktion. Den fantastiska violinkonserten från 1904-1905 står i centrum förstås, men Sibelius komponerade också en mängd kammarverk, stråkkvartetter, duor med mera, där violinen var det melodibärande instrumentet. Han var själv violinist, så instrumentet låg honom varmt om hjärtat. När Sibelius runt år 1900 fick sitt internationella genombrott som tonsättare hade



Foto: Yousuf Karsh

han redan en rad verk bakom sig som till exempel En saga, Kullervo-symfonin, Karelia-sviten, Lemminkäinen och Symfoni nr 1. Vid den tiden var han också en berömd dirigent och interpret av egna orkesterverk och dirigerade bland annat Berlinfilharmonikerna 1902 i sitt eget verk En saga. Sibelius är med sina starkt personliga verk och sin omfattande produktion en självklar portalfigur i nordisk tonkonst.



Kari Suomalainen/Helsingin Sanomat 1954

© Rolf Martinsson

IGOR STRAVINSKIJ

Petrusjka

Stravinskij började komponera Petrusjka sommaren 1910, direkt efter uruppförandet av Eldfågeln i Paris. De första takterna skrevs i La Baule och arbetet fortsatte sedan i Vevey, Lausanne och Beaulieu-Nice. Trots ny bostad varje månad fann Stravinskij den arbetsro han behövde och kunde i september 1910 spela upp en pianoversion av i stort sett hela andra scenen av verket för Ballet Russes impresario Sergej Djagilev och balettdansören Vaslav Nijinskij. De var på besök hos Stravinskij för att ta del av det verk de tillsammans skulle presentera och uruppföra i Paris, juni 1911. Stravinskij skrev librettot, fördelat på fyra scener, tillsammans med Alexandre Benois. Handlingen: Det är marknad i 1830-talets S:t Petersburg och i vimlet ser man en dockteater med



Boosey & Hawkes/Musikförlag



Aline Fruhauf/Musical America 1934

de tre dockorna Petrusjka, Ballerinan och den Svarte moren. Dockorna väcks snart till liv av teaterdirektören och lämnar dockteatern. Ett svartsjukedrama utspelar sig mellan Petrusjka och moren. Det gäller förstås Ballerinan och dramat slutar med att Petrusjka faller offer för morens svärd. I slutscenen ses Petrusjkas ande hoppa omkring och häna teaterpubliken. I musiken hör man ibland olika samtidiga skikt, olika teman och tempi parallellt. Här har Stravinskij tagit ett steg bort från tonaliteten i Eldfågeln, något som förbäddar den kommande baletten Vår offer.

© Rolf Martinsson